

На основу члана 119. став 1. тачка 1) а у вези члана 110, 111. и 112. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени Гласник РС“, број 88/2017, 27/2018, 10/2019, 6/2020, 129/2021, 92/23), на основу члана 56. Статута Прве крагујевачке гимназије, и на основу Закона о забрани дискриминације („Службени Гласник РС“, број 22/09,52/21), Школски одбор Прве крагујевачке гимназије, на седници одржаној дана 29.01.2024.године, доноси

ПРАВИЛНИК

О ЗАБРАНИ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА У ШКОЛИ

Члан 1.

Овим Правилником прописују се ближи критеријуми за препознавање облика дискриминације у Првој крагујевачкој гимназији (даље: Школи), од стране запосленог, ученика или трећег лица, као и критеријуми за дефинисање дискриминације, насиља, злостављања или занемаривања, као и садржаји и начини спровођења превентивних и интервентних активности.

Под трећим лицем у смислу овог Правилника подразумева се лице које на посредан или непосредан начин учествује или утиче на процес образовања и васпитања.

I Препознавање облика дискриминације од стране запосленоог, ученика или трећег лица

У Школи

Члан 2.

Радњом дискриминације сматра се свако неоправдано прављање разлике или неједнако поступање односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства) у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, а које се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статусу мигранта, односно расељеног лица, националне припадности или етничком пореклу, језику, верским и политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњама у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним односно претпостављеним личним својствима и којима се неоправдано прави разлика или даје првенство.

Наведене радње сматрају се дискриминаторним у Школи, нарочито уколико се њима:

1. Ограничава или ускраћује васпитање и образовање под једнаким условима
2. Отежава или онемогућава упис лица или групе лица у Школу, услед њиховог личног својства
3. Искључује лице или група лица из васпитног система, програма васпитног рада у Школи услед њиховог личног својства
4. Отежава или ускраћује могућност учешћа у васпитним активностима услед личног својства лица или групе лица
5. Ученици, запослени или трећа лица разврставају по њиховом личном својству
6. Ускраћују или не предузимају мере подршке које су законом прописане, а по основу личног својства
7. На други начин непоравдано прави разлика или неједнако поступа са ученицима или другим лицима која учествују у васпитном и образовном процесу.

Дискриминацијом у Школи се НЕ СМАТРАЈУ посебне мере уведене ради постизања пуне равноправности, заштите и напредовања лица односно групе лица која се налазе у неравноправном положају у процесу образовања и васпитања, а право на заштиту од дискриминације има сваки учесник у систему васпитања и образовања.

Члан 3.

Извршиоци дискриминације могу бити запослени, ученик или треће лице. Сви запослени у Школи дужни су да поштују забрану дискриминације у образовању и васпитању, утврђену Законом и Правилником, те да се у образовно – васпитном процесу уздрже од свих аката чињења или нечињења који могу да доведу до кршења забране дискриминације.

Запослени, директор и треће лице имају обавезу да препознају и надлежним државним органима пријаве све случајеве дискриминације, као и да предузму све друге радње и мере прописане Законом.

II Облици дискриминације у школи

Члан 4.

Непосредна дискриминација

Постоји ако се лице или група лица због његовог односно њиховог личног својства у истој или сличној ситуацији, у процесу образовања и васпитања или у ситуацијама које су непосредно или посредно повезане са процесом образовања или васпитања, било којим актом, радњом или пропуштањем, стављају или би могли бити стављени у неповољан положај.

Члан 5.

Посредна дискриминација

Постоји ако се лице или група лица, у процесу образовања и васпитања, или у вези са процесом образовања и васпитања, због његовог односно њиховог личног својства, ставља у неповољнији положај, актом, радњом или пропуштањем које је привидно засновано на начелу једнакости и забране дискриминације, осим ако је то оправдано законитим циљем, а средства за постизање тог циља су примерене и нужне.

Члан 6.

Повреда начела једнакости права и обавеза

Постоји ако се лицу ии групи лица у процесу образовања и васпитања, због његовог односно њиховог личног својства неоправдано ускраћују права и слободу, или намећу обавезе које се у истој или сличној ситуацији не ускраћују или не намећу другом лицу или групи лица, ако су циљ или последица предузетих мера неоправдани и ако не постоји сразмера између предузетих мера и циља који се тим мерама остварује.

Члан 7.

Забрана позивања на одоворност

Постоји ако се у процесу образовања и васпитања односно у вези са процесом образовања и васпитања, неоправдано поступа лошије него што се поступа или би се поступало према другима, искључиво или углавном због тога што су тражили односно намеравали да траже заштиту од дискриминације или због тога што су понудили или намеравали да понуде доказе о дискриминаторском поступању.

Члан 8.

Удруживање ради вршења дискриминације

Постоји ако се у Школи или у процесу образовања и васпитања или у вези са образовањем и васпитањем, образују удружења ии групе чије је деловање усмерено на кршење Уставом, Правилима међународног права и законом зајемчених слобода и права, или на изазивање националне, расне, верске и друге мржње, раздора или нетрпељивости, као и у свим другим случајевима када удруживање има за циљ вршење дискриминације.

Члан 9.

Говор мржње

Представља сваки облик изражавања идеја, информација и мишљења којима се подстиче дискриминација, мржња и насиље против лица или групе лица, учесника у

процесу образовања и васпитања, односно ма ког другог лица, због његовог личног својства, а које је у вези са процесом образовања и васпитања, или радом у Школи.

Члан 10.

Узнемиравање и понижавајуће поступање

Постоји када су учесници у процесу образовања и васпитања, од стране других учесника у процесу образовања и васпитања, односно трећих лица, услед свог личног својства, у процесу образовања и васпитања или у вези са процесом образовања и васпитања, изложени дискриминаторском поступању, које има за циљ или представља повреду достојанства, и којим се ствара осећај понижености, узнемирености или одбачености, шири страх или непријатељство, односно ствара понижавајуће и увредљиво окружење.

III Посебни случајеви дискриминације у школи

Члан 11.

Дискриминација у области поштовања правила понашања у Школи ученика, постоји ако се:

1. Правила селективно примењују или не важе једнако за све, односно када су ученици или група ученика, на основу њиховог личног својства, чешће подвргнути санкцијама
2. Правилима понашања у Школи толеришу неприхватљива понашања према лицима или групи лица, на основу њиховог личног својства
3. На друге начине неоправдано прави разлика у поштовању правила понашања у Школи, с обзиром на лично својство детета, ученика, родитеља, старатеља, запослених и трећих лица

Члан 12.

Дискриминација у спровођењу васпитно – образовног процеса при реализацији активности у Школи постоји ако се:

1. Не прати напредовање ученика у односу на почетна знања и искуства или када се ученик не похваљује, односно не награђује и не промовише његово изузетно постигнуће или напредак због припадности односно неприпадности одређеној групи, односно с обзиром на његово лично својство
2. Ученици, ученици из осетљивих друштвених група неоправдано искључују из рада вршњачких група или ученичких организација или ако се укључују у њих, али им се не обезбеђује суштинска равноправност са другим члановима групе или организације, услед свог личног својства
3. Ученик, његов родитељ односно старатељ, с обзиром на лично својство, а нарочито услед припадности одређеној друштвеној групи или услед социјалног порекла или

материјалног стања искључује из ваннаставних активности, а нарочито ако им је ограничен приступ секцијама

4. У спровођењу васпитно – образовног процеса, вредности заједница, ученици или родитељи, односно старатељи долазе, извргавају подсмеху, омаловажавању или посматрају као мање вредне у односу на вредности културе припадника већинског становништва и заједнице
5. На друге начине врши дискриминација у спровођењу васпитно – образовног процеса

Члан 13.

Сегрегација као посебно тежак случај дискриминације у спровођењу васпитно – образовног процеса постоји, ако се:

1. Ученици у Школи или у вези са радом Школе, услед свог личног својства, неоправдано одвајају од других ученика
2. Образују засебне васпитне групе из разлога који није у складу са законом
3. У Школи структура ученика, у погледу припадности различитим етничким и другим осетљивим групама драстично одступа од структуре деце, односно ученика са подручја Школе, осим уколико је то последица специфичности Школе, у складу са законом

Члан 14.

Дискриминација у области обраде нарочито осетљивих података ученика, родитеља, односно старатеља или других учесника у Школи постоји када директор или неко од запослених у Школи незаконито прикупља или користи такве податке у циљу довођења у неравноправан положај ученика, родитеља, односно старатеља, или, с обзиром на њихово лично својство, а нарочито ако се такви подаци користе за неједнак третман ученика, родитеља односно старатеља.

Члан 15.

Дискриминација у области рада и запошљавања постоји ако се у Школи неоправдано нарушавају једнаке могућности лица за запошљавање и уживање под једнаким условима свих права из области рада запослених у Школи, с обзиром на лично својство тог лица, а нарочито ако се на основу личног својства запосленог у Школи онемогућава његово право на стручно усавршавање и напредовање под једнаким условима или његово право да под једнаким условима учествује у раду стручних органа управљања Школе.

Заштиту од дискриминације у области рада и запошљавања у Школи, из става 1. обог члана, ужива лице у радном односу у Школи и лице које обавља привремене и повремене послове или послове по уговору о делу или другом уговору у Школи.

IV Насиље, злостављање и занемаривање

Члан 16.

Забрана насиља, злостављања и занемаривања у Школи односи се на сваког – ученике, запослене, родитеље и трећа лица.

Под насиљем и злостављањем подразумева се сваки облик једном учињеног, односно понављаног вербалног, физичког или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности ученика или запосленог.

Члан 17.

Насиље и злостављање може да се јави од стране: запосленог према ученику, другом запосленом, родитељу, односно старатељу или другом лицу које је преузело бригу о детету и ученику (у даљем тексту: родитељ), детета и ученика према другом ученику или запосленом, родитеља према свом детету, другом детету и ученику према запосленом.

Члан 18.

Насиље и злостављање може да се јави као:

1. Физичко насиље и злостављање – понашање које може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета, ученика или запосленог, физичко кажњавање деце и ученика од стране запослених и других одраслих особа
2. Психичко насиље и злостављање – понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства детета и ученика или запосленог
3. Социјално насиље и злостављање – понашање којим се искључује дете и ученик из групе вршњака и различитих облика социјалних активности, одвајањем од других, неприхватањем по основу различитости, ускраћивањем информација, изоловањем од заједнице, ускаћивањем задовољавања социјалних потреба.

Члан 19.

Насиље и злостављање у Школи препознаје се и кроз: злоупотребу, сексуално насиље, експлоатацију ученика, електронско насиље.

1. Злоупотреба ученика је све оно што појединац, односно Школа чини или не чини, што негативно утиче, наноси штету, ускраћује или смањује могућност за безбедан и здрав развој и доводи га у немоћан положај према појединцу или установи (злоупотреба у спорту, у политичке, верске, комерцијалне и друге сврхе). Злоупотреба подразумева и прекомерно подстицање, односно психолошки притисак на ученика од стране родитеља или наставника ради постигнућа која могу да имају за последицу угрожавање нормалног психофизичког и социјалног развоја и најбољег интереса детета.
2. Сексуално насиље и злостављање је понашање којим се ученик сексуално узнемирава, наводи или приморава на учешће у сексуалним активностима

- које не жели, не схвата или за које није развојно дорастао или се користи за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.
3. Експлоатација је рад који није у најбољем интересу ученика, а у корист је другог лица или Школе. Ове активности могу да имају за последицу угрожавање физичког или менталног здравља, моралног, социјалног и емоционалног развоја детета и ученика, његову економску зависност, ускраћивање права на образовање и слободу избора.
 4. Електронско насиље и злостављање је злоупотреба информаионих технологија која може имати за последицу повреде друге личности и угрожавање достојанства и остварује се слањем порука електронском поштом, СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта, четовањем, укључивањем у форуме, социјалне мреже и сл.

Члан 20.

Занемаривање и немарно поступање је пропуштање родитеља, друге особе која је преузела бригу о ученику, Школе или запосленог да у оквиру расположивих средстава обезбеди услове за правила развој детета и ученика у свим областима, а што може да наруши његово здравље и развој.

Занемаривање у Школи обухвата: ускраћивање појединих облика васпитно – образовног рада, неопходних детету и ученику, нереаговање на сумњу о занемаривању или занемаривање од стране родитеља, пропустеу обављању надзора и заштите детета и ученика од повређивања, самоповређивања, употребе алкохола, дувана, наркотичког средства или психоактивне супстанце, укључивања у деструктивне групе и организације и др.

Члан 21.

Школа ће ради превенције насиља, злостављања и занемаривања, предузети активности попут подизања нивоа свести ученика и родитеља за препознавање насиља, злостављања и занемаривања, неговати атмосферу толеранције и сарадње, упознати запослене, родитеље и ученике о законским, подзаконским актима о правима и обавезама и предузимати друге превентивне активности и радње по потреби.

Члан 22.

Школа ће донети програм заштите на основу извршене анализе стања безбедности, присутности различитих облика и интензитета насиља, злостављања и занемаривања, резултата самовредновања и вредновања квалитета рада установе.

Програмом заштите дефинисаће се превентивне и интервентне активности, одговорна лица и временска динамика остваривања.

Члан 23.

Школа је дужна да формира тим за заштиту од насиља, злостављања и занемаривања. Директор Школе одређује чланове и руководиоце тима за заштиту из реда запослених.

Члан 24.

Задаци тима за заштиту јесу, нарочито, да:

1. Припрема програм заштите
2. Информише ученике, запослене и родитеље о планираним активностима и могућности тражења подршке и помоћи од тима за заштиту
3. Учествоје у обукама и пројектима за развијање компетенција потребних за превенцију насиља, злостављања и занемаривања
4. Предлаже мере за превенцију и заштиту, организује консултације и учествује у процени ризика и доношењу одлука о поступцима у случајевима сумње ии дешавања насиља, злостављања и занемаривања
5. Укључује родитеље у превентивне и интервентне мере и активности
6. Прати и процењује ефекте предузетих мера за заштиту ученика, и даје одговарајуће предлоге директору
7. Сарађује са стручњацима из других надлежних органа, организација, служби и медија ради свеобухватне заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања
8. Води и чува документацију
9. Извештава стручна тела и органе управљања.

Члан 25.

За све што није регулисано одредбама овог Правилника, примениће се Закон о забрани дискриминације („Службени Гласник РС“, број 22/2009, 52/2021), Правилник о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени Гласник РС“, број 46/19,104/2020) и Правилник о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установи образовања и васпитања („Службени Гласник РС“, број 22/2016), Правилник о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности („Службени Гласник РС“, број 65).

V Прелазне и завршне одредбе

Овај Правилник ступа на снагу 8. дана од дана објављивања на огласној табли
Школе.

Председник Школског одбора

Објављено на огласној табли Школе, дана _____.